

Sygn. akt II USKP 209/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Józef Iwulski (sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku W. S. oraz R. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
o składki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 lipca 2022 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 lutego 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

uchyla zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 10 lipca 2018 r., VII U [...] i przekazuje sprawę temu Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego i apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. Inspektorat w K., na podstawie art. 154 k.p.a. w związku z art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst:

Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.; aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009 ze zm.; dalej także jako ustawa systemowa), zmienił swoją wcześniejszą decyzję z dnia 6 maja 2015 r., wydaną w sprawie nieopłaconych składek i stwierdził, że R. S. oraz W. S. są dłużnikami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu: 1) składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 09/11 do 12/12 w kwocie: 9.370,15 zł, odsetek za zwłokę: 4.926,00 zł, kosztów egzekucyjnych: 743,80 zł; 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 09/11 do 12/12 w kwocie: 4.028,61 zł, odsetek za zwłokę: 2.135,00 zł, kosztów egzekucyjnych: 320,80 zł; 3) składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 09/11 do 12/12 w kwocie: 819,48 zł, odsetek za zwłokę 435,00 zł, kosztów egzekucyjnych: 65,20 zł.

Od powyższej decyzji odwołał się płatnik składek R. S. wraz z mężem W. S.. Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 9 lipca 2018 r., VII U [...], oddalił odwołanie oraz zasądził od odwołujących się na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zostało wydane w wyniku następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych. R. S. w okresie od 1 września 2007 r. do 31 grudnia 2012 r. prowadziła działalność gospodarczą i z tego tytułu była zobowiązana do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Z dniem 16 lipca 2015 r. działalność ta została wykreślona z rejestru przedsiębiorców. Jej przedmiotem było niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych. Organ rentowy ustalił, że na koncie płatnika składek (odwołującej się) istnieje zadłużenie z tytułu składek na: ubezpieczenia społeczne za okres od 09/11 do 12/12, ubezpieczenie zdrowotne za okres od 09/11 do 12/12, Fundusz Pracy za okres od 09/11 do 12/12. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, o którym odwołująca się była informowana, ZUS wydał w dniu 6 maja 2015 r. decyzję, w której stwierdził, że R. S. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy oraz że zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 18.673,79 zł, w tym z tytułu: 1) składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39

za okres od 09/11 do 12/12 w kwocie: 9.370,15 zł, odsetek za zwłokę: 2.924,00 zł; 2) składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 09/11 do 12/12 w kwocie: 4.028,16 zł, odsetek za zwłokę: 1.273,00 zł; 3) składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 09/11 do 12/12 w kwocie: 819,48 zł, odsetek za zwłokę: 259,00 zł. Decyzja była adresowana i doręczona jedynie R. S.. Odwołująca się (płatnik składek) odebrała ją w dniu 18 maja 2015 r. i nie wniosła od niej odwołania, wobec czego decyzja stała się prawomocna z dniem 19 czerwca 2015 r. Na podstawie przedstawionej decyzji organ rentowy w dniu 23 czerwca 2015 r. wystawił tytuły wykonawcze za okres od 09/11 do 12/12 na FUS, FUZ i FPG i dokonał zajęcia rachunku bankowego w P. [...] S.A. Zawiadomienia zostały doręczone dłużnikowi zajętej wierzytelności (bankowi) w dniu 30 czerwca 2015 r., natomiast odwołująca się odebrała je z dniem 10 lipca 2015 r. W wyniku podjętych czynności wystąpił zbieg egzekucji. Organem właściwym do jej dalszego prowadzenia jest obecnie dyrektor Oddziału ZUS w O.. Postępowanie egzekucyjne wobec płatnika składek R. S. nadal się toczy.

W dniu 20 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych złożył w Sądzie Rejonowym w K. wnioski o dokonanie wpisu w dziale IV księgi wieczystej [...]1 oraz [...]3 hipoteki przymusowej celem zabezpieczenia należności z tytułu nieopłaconych przez dłużnika R. S. składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 18.441,22 zł oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy w kwocie 9.569,46 zł za okres od 09/11 do 12/12. Do wniosku dołączono decyzję z dnia 6 maja 2015 r., doręczoną wyłącznie płatnikowi składek. Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2015 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w K. oddalił wnioski. W uzasadnieniu referendarz sądowy wskazał, że w stanie prawnym obowiązującym od dnia 20 lutego 2011 r., w myśl ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedmiotem hipoteki przymusowej ustanawianej w celu zabezpieczenia zaległości z tytułu składek jednego z małżonków, może być nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej płatnika składek (dłużnika) i jego małżonka, ale podstawę jej wpisu może stanowić, choćby nieostateczna, decyzja ustalająca istnienie należności z tytułu składek i ich wysokości, o ile została doręczona obojgu

małżonkom. Wobec tego, że decyzji z dnia 6 maja 2015 r. nie doręczono obojgu małżonkom, nie można było dokonać wnioskowanego wpisu.

Mając powyższe na względzie, dla prawidłowego zabezpieczenia należności z tytułu składek przez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej przedmiot współwłasności łącznej dłużnika (R. S.) i jej małżonka (W. S.), organ rentowy pismami z dnia 8 listopada 2017 r. zawiadomił odwołujących się o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie zmiany decyzji z dnia 6 maja 2015 r. określającej wysokości należności z tytułu składek. Zawiadomienia te zostały doręczone R. i W. S. w dniu 27 listopada 2017 r. Jednocześnie poinformowano strony o możliwości wzięcia czynnego udziału w sprawie. Odwołujący nie skorzystali z przysługującego im uprawnienia. Pismami z dnia 6 grudnia 2017 r. ZUS poinformował odwołujących się o zakończeniu postępowania dowodowego. Zawiadomienia te zostały odebrane przez odwołujących się w dniu 27 grudnia 2017 r.

W dniu 5 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję, adresowaną i doręczoną do obojga małżonków S.. W dniu 26 lutego 2018 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w K., na wniosek organu rentowego z dnia 9 lutego 2018 r., wpisał w księdze wieczystej [...]3 hipotekę przymusową w kwocie 22.559,93 zł oraz w księdze wieczystej [...]1 hipotekę przymusową w kwocie 11.705,46 zł, na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie nieprawomocnej decyzji z dnia 5 stycznia 2018 r. o zmianie decyzji z dnia 6 maja 2015 r. Na powyższy wpisy małżonkowie R. i W. S. złożyli skargę, domagając się wykreślenia hipoteki przymusowej. Postanowieniami z dnia 1 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy w K. utrzymał w mocy zaskarżone wpisy.

Sąd Okręgowy uznał, że granice zaskarżenia w sprawie, określające zakres rozpoznania i orzeczenia sądu, wyznaczała z jednej strony treść decyzji z dnia 5 stycznia 2018 r. a z drugiej strony zakres odwołania. Nie było sporne, że R. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na FUS, FUZ i FPG za okres od września 2011 r. do grudnia 2012 r., co zostało stwierdzone prawomocną decyzją z dnia 6 maja 2015 r., od której R. S. nie wniosła odwołania. Sporne zaś było jedynie to, czy organ rentowy miał prawo dokonać

zmiany tej prawomocnej decyzji z dnia 6 maja 2015 r. adresowanej i doręczonej jedynie odwołującej się. Na skutek ujawnienia w toku postępowania przed sądem wieczystoksięgowym, że nieruchomości, na której miałyby zostać ustanowiona hipoteka przymusowa, stanowi przedmiot współwłasności łącznej dłużnika (R. S.) i jej małżonka (W. S.), organ rentowy - na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy systemowej oraz art. 154 k.p.a. - dokonał zmiany prawomocnej decyzji z dnia 6 maja 2015 r., w ten sposób, że stwierdził, że R. S. i W. S. są dłużnikami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek, adresując i doręczając decyzję zmieniającą z dnia 5 stycznia 2018 r. obojgu małżonkom.

Odwołujący się podnosili, że w sprawie nie zachodziły nowe okoliczności, które miałyby wpływ na zobowiązanie wynikające z prawomocnej decyzji z dnia 6 maja 2015 r. oraz że za tak dokonaną zmianą nie przemawia ani interes społeczny, ani słuszny interes strony. Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że ujawniona już po uprawomocnieniu się decyzji z dnia 6 maja 2015 r. okoliczność, iż nieruchomości, na której miałyby zostać ustanowiona hipoteka przymusowa na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stanowi przedmiot współwłasności łącznej dłużnika (R. S.) i jego małżonka (W. S.), jest nową "okolicznością", o której mowa w art. 83a ust. 1 ustawy systemowej. Okoliczność ta ma bowiem wpływ na prawa odwołującego się W. S., który dzięki wydaniu zaskarżonej decyzji uzyskał status strony w postępowaniu administracyjnym dotyczącym zaległości jego małżonki R. S. z tytułu składek, wobec czego przysługują mu z tego tytułu określone prawa.

Ujawnienie majątku wspólnego ma również wpływ na zobowiązanie R. S., stwierdzone prawomocną decyzją z dnia 6 maja 2015 r., zgodnie bowiem z art. 110 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, podstawą wpisu hipoteki przymusowej jest także decyzja administracyjna, o ile przepisy szczególne tak stanowią, chociażby decyzja nie była ostateczna. Przepisem szczególnym jest art. 26 ust. 3 ustawy systemowej, który stanowi, że dla zabezpieczenia należności z tytułu składek Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych przysługuje hipoteka przymusowa na wszystkich nieruchomościach dłużnika, a podstawą jej ustanowienia jest doręczona decyzja o określeniu wysokości należności z tytułu składek, o odpowiedzialności osoby trzeciej lub o

odpowiedzialności następcy prawnego. Przez odesłanie do art. 3a, przepis art. 26 ust. 3 ustawy systemowej ma zastosowanie także wówczas, gdy przedmiotem hipoteki jest nieruchomości stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka. Konsekwencją tych uregulowań jest prawo uczestniczenia przez małżonka w postępowaniu administracyjnym dotyczącym zaległości dłużnika z tytułu składek (art. 28 i 40 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy systemowej) oraz obowiązek doręczenia małżonkowi dłużnika decyzji stanowiącej podstawę ustanowienia hipoteki przymusowej, a więc decyzji o określeniu wysokości należności dłużnika z tytułu składek (art. 26 ust. 3 ustawy systemowej).

Co istotne, na etapie wydania zaskarżonej decyzji i dokonania na jej podstawie wpisu hipoteki przymusowej, nie można mówić o odpowiedzialności małżonka (odwołującego się) za zaległości składowe dłużnika (odwołującej się), skoro małżonek za te długi nie odpowiada i nie jest zobowiązany do ich zapłaty, a jedynie jest - po ustanowieniu hipoteki - zobowiązany do znoszenia zabezpieczenia tej wierzytelności na majątku wspólnym. Zdaniem Sądu pierwszej instancji podkreślenia wymaga, że ustanowienie hipoteki nie jest ani sposobem, ani rodzajem egzekucji, bo skutkiem tego nie jest wyegzekwowanie roszczenia, lecz zabezpieczenie wykonania zobowiązania. Hipoteka przymusowa jest środkiem zabezpieczenia wierzytelności, a postępowanie o jej ustanowienie jest postępowaniem rozpoznawczym, niemającym odniesień do postępowania egzekucyjnego. Nie ulega zatem wątpliwości, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie prawnej, jaką jest w szczególności art. 83 ust. 1 ustawy systemowej.

Sąd Okręgowy uznał, że chybiony jest również zarzut przedawnienia składek w stosunku do odwołującego się W. S.. Przepis art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, w brzmieniu obowiązującym od 1 marca 2003 r. do 31 grudnia 2011 r., przewidywał, że należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne (a więc także odsetki za zwłokę; por. art. 24 ust. 2 ustawy systemowej) ulegają przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Z kolei, stosownie do art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2012 r., termin przedawnienia należności z tytułu składek wynosi 5 lat od dnia, w którym należności te stały się wymagalne. Zmiana w zakresie długości terminu

przedawnienia należności składkowych została wprowadzona od dnia 1 stycznia 2012 r. na mocy ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz. 1378). W art. 27 ust. 1 tej ustawy przewidziano, że do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r. stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012 r. Jeżeli jednak przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu (art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 2011 r.). Zatem do należności składkowych nieprzedawnionych do dnia 1 stycznia 2012 r. może mieć zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednakże zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, ale od dnia 1 stycznia 2012 r. (tak między innymi wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 stycznia 2015 r., II FSK 3031/12, LEX nr 1769575 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 czerwca 2014 r., III AUa 1800/13, LEX nr 1567055). Natomiast art. 27 ust. 2 ustawy z 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012 r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki), zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej. Ustawodawca przyjął w tym względzie nakaz posługiwania się regułą kolizyjną, zgodnie z którą należy stosować ustawę względniejszą w stosunku do biegu terminu przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, do zapłaty których zobowiązany jest określony podmiot. W niniejszej sprawie przedawnienie spornych należności za okres od 09/11 do 11/11 z tytułu składek nastąpiłoby - przy uwzględnieniu 10-letniego terminu przedawnienia - po dniu 1 stycznia 2017 r., a więc korzystniejszy dla zobowiązanych jest 5-letni termin przedawnienia liczony od dnia 1 stycznia 2012 r. Do pozostałych należności, to jest za okres od 12/11 do 12/12, ma zastosowanie wyłącznie 5-letni termin przedawnienia (por. art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2012 r.).

Nie ulega zatem wątpliwości, że w dniu wydania pierwotnej decyzji, to jest 6 maja 2015 r., żadna z zaległości składkowych nie była przedawniona, bowiem nie upłynął wówczas termin ich przedawnienia. Co więcej, sporne należności za okres od 09/11 do 12/12 nie uległy przedawnieniu również do wydania zaskarżonej decyzji, to jest do 5 stycznia 2018 r., bowiem od dnia 30 czerwca 2015 r. bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu i stan ten trwa do chwili obecnej. Zgodnie z art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego. Za czynności zmierzające do wyegzekwowania należności z tytułu składek uznaje się takie czynności, z których treści lub uzasadnienia wynika bezpośrednio, że zmierzają one do ściągnięcia należności. Nie ulega wątpliwości, że czynnością taką może być doręczenie odpisu tytułu wykonawczego czy zawiadomienia o zajęciu składnika majątkowego. Podjęcie tych czynności wiąże się bowiem z wszczęciem postępowania egzekucyjnego, a zatem służy wyegzekwowaniu należnych składek (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 12 lipca 2017 r., I SA/Gd 737/17). W rozpoznawanej sprawie doręczenie dłużnikowi zajętej wierzytelności zawiadomienia o zajęciu wierzytelności nastąpiło wcześniej (w dniu 30 czerwca 2015 r.) niż doręczenie odwołującej się odpisu tytułów wykonawczych wraz z zajęciami i to właśnie od tego dnia nastąpiło zawieszenie biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 24 ust. 5b ustawy systemowej i trwa do chwili obecnej, bowiem postępowanie egzekucyjne względem R. S. nie zostało zakończone ani umorzone.

Sąd Okręgowy za chybione uznał również zarzuty odwołujących się, jakoby prowadzenie postępowania egzekucyjnego jedynie wobec R. S. w żaden sposób nie mogło przerwać biegu przedawnienia w stosunku do W. S.. Rację ma bowiem organ rentowy, wskazując, że odpowiedzialność z tytułu nieopłaconych składek małżonka (W. S.) istnieje przez cały okres, w którym ciąży na jego żonie R. S.. Instytucja przedawnienia dotyczy bowiem określonej należności za konkretne okresy, to jest zadłużenia R. S. na FUS, FUZ, FPG za okres od 09/11 do 12/12.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej (ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1540 ze zm.) w związku z art. 31 ustawy systemowej przyjmuje się, że odpowiedzialność za wynikające ze zobowiązań składkowych składki osób pozostających w związku małżeńskim obejmuje majątek odrębny (osobisty według przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) płatnika oraz majątek wspólny małżonków. Współmałżonek odpowiadający za zaległość składkową małżonka nie może być utożsamiany z płatnikiem. Jego zobowiązanie wynika z długu małżonka-płatnika i ograniczone jest do odpowiedzialności z majątku wspólnego. W znaczeniu materialnym art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej nie tworzy statusu małżonka jako podatnika (płatnika składek), lecz jedynie wyznacza zakres jego odpowiedzialności, ograniczając go do majątku wspólnego małżonków, co ma wyraźne przełożenie na przedmiot egzekucji administracyjnej, która w przypadku istnienia między podatnikiem i jego małżonkiem wspólności majątkowej, poza majątkiem odrębnym podatnika, może być skierowana wyłącznie do przedmiotów majątkowych objętych tą wspólnością (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 14 czerwca 2012 r., I SA/Po 456/12). Tak więc odpowiedzialność odwołujących się, co do zasady ustałaby po upływie okresu przedawnienia spornych należności, jednak w sprawie doszło do zawieszenia biegu przedawnienia ze względu na prowadzone postępowanie egzekucyjne.

W ocenie Sądu pierwszej instancji rację ma również organ rentowy, wskazując, że do odwołującego się W. S. ma zastosowania art. 118 Ordynacji podatkowej, w myśl którego nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat. Przepis ten dotyczy przedawnienia prawa do wydania decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, jednak małżonek nie jest osobą trzecią w rozumieniu przepisów Ordynacji podatkowej. Krąg osób będących potencjalnymi osobami trzecimi określony jest bowiem wyczerpująco w art. 110-117 Ordynacji podatkowej i nie ma możliwości jego poszerzania (R. Dowgier [w:] C. Kosikowski, L. Etel, R. Dowgier, P. Pietrasz, S. Presnarowicz: Ordynacja podatkowa. Komentarz, Warszawa 2007, także: Ordynacja podatkowa. Komentarz, pod red. H. Dzwonkowskiego, Warszawa 2016). W przywołanych

przepisach rozdziału 15 Ordynacji podatkowej nie wymienia się małżonków. Ich odpowiedzialność została uregulowana w art. 29 w związku z art. 26 Ordynacji podatkowej, a więc w rozdziale, który nie dotyczy odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, lecz odpowiedzialności podatnika, płatnika i inkasenta. Odpowiedzialność małżonka w świetle przepisów Ordynacji podatkowej i ustawy systemowej, nie jest zatem odpowiedzialnością uzupełniającą, jak w przypadku "osób trzecich", lecz ma charakter odpowiedzialności równoległej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29 października 2003 r., III AUa 2140/02 oraz wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 6 grudnia 2007 r., I SA/Po 655/07 oraz z 25 lutego 2014 r., III SA/Po 1276/13). Skoro zatem odwołujący się W. S. nie jest osobą trzecią w rozumieniu przepisów Ordynacji podatkowej, to nieuprawnione jest twierdzenie, że w rozpoznawanej sprawie w drodze analogii można zastosować do niego art. 118 § 1 tej Ordynacji.

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2020 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego oraz zasądził od W. S. i R. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O. kwoty po 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd drugiej instancji w pełni podzielił i przyjął za własne, bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Sąd Apelacyjny podzielił, co do zasady ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. Sąd drugiej instancji przytoczył treść art. 26 Ordynacji podatkowej, zgodnie z którym podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatki. Zgodnie natomiast z treścią art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej, w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim, odpowiedzialność, o której mowa w art. 26 tej ustawy, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Konsekwencją rozciągnięcia odpowiedzialności podatnika na majątek wspólny jego oraz małżonka jest również odpowiedzialność tego małżonka. Odpowiedzialność tę należy

rozumieć jako dopuszczalność stosowania przewidzianych prawem środków przymusu zmierzających do wyegzekwowania podatków również z jego majątku, który stanowi majątek wspólny małżonków. Odpowiedzialność ta powstaje z mocy prawa, bez konieczności wydawania w tej materii jakichkolwiek decyzji. Na mocy art. 31 ustawy systemowej wskazany przepis Ordynacji podatkowej stosuje się odpowiednio do należności z tytułu składek.

Sąd Apelacyjny zauważył, że art. 110 Ordynacji podatkowej stanowi dopełnienie zasad odpowiedzialności osób pozostających w związku małżeńskim za zobowiązania podatkowe (składkowe), o której mowa w art. 29 tej Ordynacji. Z porównania regulacji wywieść należy wniosek, że do czasu trwania związku małżeńskiego odpowiedzialność tę kształtuje art. 29 Ordynacji podatkowej i dotyczy ona majątku odrębnego (osobistego) podatnika oraz majątku wspólnego podatnika i jego małżonka. Po ustaniu związku małżeńskiego, w następstwie rozvodu czy unieważnienia oraz w przypadku separacji, odpowiedzialność małżonka podatnika określa art. 110 Ordynacji podatkowej (zob. R. Dowgier: Komentarz aktualizowany do art. 110 ustawy - Ordynacja podatkowa).

Sąd drugiej instancji podkreślił, że zgodnie z art. 83a ust. 1 ustawy systemowej, prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną ZUS ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. W myśl art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, decyzje ostateczne ZUS, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez ZUS uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, art. 83a ustawy systemowej dotyczy zmiany decyzji w sensie merytorycznym. W rozpoznawanej sprawie taka zmiana nie miała miejsca. Organ rentowy w dniu 6 maja 2015 r. wydał decyzję, w której stwierdził, że R. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy oraz że zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 18.673,79 zł. Odpowiedzialność W. S., nie wynika z mocy

decyzji, która ma charakter deklaratoryjny, lecz z mocy samego prawa. Tak więc również w oparciu o decyzję z dnia 6 maja 2015 r., ponosił on odpowiedzialność za długi składkowe z majątku wspólnego. Wydanie decyzji z dnia 5 stycznia 2018 r., miało na celu jedynie sanowanie błędu w postaci niedoręczenia poprzedniej decyzji małżonkowi dłużnika. Zgodnie bowiem z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2014 r., III CZP 28/14, decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca wysokość należności z tytułu składek może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka tylko wtedy, gdy została doręczona obojgu małżonkom. Decyzja z dnia 5 stycznia 2018 r. stanowiła jedynie powielenie rozstrzygnięcia zawartego w decyzji z dnia 6 maja 2015 r. Zdaniem Sądu odwoławczego, nie doszło zatem do ponownego ustalania prawa lub zobowiązania w rozumieniu art. 83a ust. 1 ustawy systemowej.

Jeśli zaś chodzi o zarzut przedawnienia należności organu rentowego wobec małżonka dłużnika, to Sąd Apelacyjny przyjął wykładnię dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. Sąd Apelacyjny podzielił i zaakceptował pogląd wyrażony przez Sąd pierwszej instancji, że odpowiedzialność z tytułu nieopłaconych składek małżonka płatnika, to jest W. S., istnieje przez cały okres, w którym ciąży na jego żonie R. S.. Instytucja przedawnienia dotyczy bowiem określonej należności za konkretne okresy, to jest w rozpoznawanej sprawie, zadłużenia R. S. na FUS, FUZ, FPG za okres od 09/11 do 12/12. Współmałżonek odpowiadający za zaległość składkową małżonka nie może być jednak utożsamiany z płatnikiem. Jego zobowiązanie wynika z długu małżonka-płatnika i ograniczone jest do odpowiedzialności z majątku wspólnego. W znaczeniu materialnym art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej nie "tworzy statusu małżonka jako podatnika" (płatnika składek), lecz jedynie wyznacza zakres jego odpowiedzialności, ograniczając go do majątku wspólnego małżonków, co ma wyraźne przełożenie na przedmiot egzekucji administracyjnej, która w przypadku istnienia pomiędzy podatnikiem i jego małżonkiem wspólności majątkowej, poza majątkiem odrębnym podatnika, może być skierowana wyłącznie do przedmiotów majątkowych objętych tą wspólnością. Tak więc odpowiedzialność odwołujących się ustałaby po upływie okresu

przedawnienia spornych należności, gdyby w sprawie nie doszło do zawieszenia biegu przedawnienia ze względu na prowadzone postępowanie egzekucyjne.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego R. S. oraz W. S. zarzucili naruszenie: 1) przez niewłaściwe zastosowanie art. 154 k.p.a. i art. 83a ust. 1 i 2 ustawy systemowej i potwierdzenie prawidłowości decyzji w stosunku do małżonka dłużnika (z dnia 5 stycznia 2018 r.) o treści takiej samej, jak wydana w stosunku do dłużnika (z dnia 6 maja 2015 r.) w sytuacji, gdy odpowiedzialność małżonka dłużnika za zaległości składkowe ZUS wynika z mocy samego prawa, a nie z decyzji deklaratoryjnej i nie było potrzeby wydawania w stosunku do małżonka dłużnika dodatkowej decyzji; 2) przez błędną wykładnię art. 83a ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 154 § 1 i art. 16 § 1 k.p.a., która doprowadziła do złamania zasady trwałości decyzji administracyjnej oraz naruszenia zasady res iudicata w postępowaniu o ustalenie zaległości składkowych ZUS; 3) przez nieuwzględnienie, że zaległości składkowe ZUS wskazane w decyzji z dnia 5 stycznia 2018 r. przedawniły się wobec W. S., 4) przez niezastosowanie art. 8 § 1 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy systemowej i sankcjonowanie nadużycia prawa przez pozwany organ, przez prowadzenie postępowania o ustalenie wymiaru składek i postępowania egzekucyjnego w stosunku do R. S. w sposób celowo mający doprowadzić do zawieszenia biegu terminu przedawnienia.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej skarżący podnieśli, że decyzja z dnia 5 stycznia 2018 r. została wydana tylko po to by sanować błąd w postaci niedoręczenia poprzedniej decyzji małżonkowi dłużnika. Jest ona nieprawidłowa także z tego względu, że W. S. został uznany za dłużnika ZUS, mimo iż nie ma on zaległości składkowych wobec organu rentowego, a jest jedynie małżonkiem dłużniczki i odpowiada na zasadzie art. 29 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej. Skarżący zarzucili, że decyzja, od której odwołują się została wydana bez podstawy prawnej, bowiem odpowiedzialność małżonka zasadza się bezpośrednio na przepisach prawa. Wydanie decyzji z dnia 5 stycznia 2018 r. doprowadziło zatem do złamania zasady trwałości decyzji administracyjnej oraz naruszenia zasady res iudicata w postępowaniu o ustalenie zaległości składkowych ZUS. Zdaniem skarżących, wydanie decyzji z dnia 6 maja 2015 r. jedynie wobec R. S. i prowadzenie postępowania jedynie wobec niej, w żaden

sposób nie mogło przerwać biegu przedawnienia w stosunku do W. S., bowiem przed 5 stycznia 2018 r. nie została wydana żadna decyzja ZUS, ani też nie było prowadzone wobec niego postępowanie egzekucyjne. Dodatkowo skarżący wskazali, że w sprawie o składki R. S., W.S. nie miał statusu strony i nie był o niej informowany, a decyzja z dnia 6 maja 2015 r. nie została mu doręczona.

Skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżanego wyroku w całości, a także o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 10 lipca 2018 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P., a także o zasądzenie od organu pozwanego na rzecz odwołujących się solidarnie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona. Zarzuty w niej określone zmierzały przede wszystkim do wykazania, że organ rentowy nie był uprawniony do zmiany pierwotnej decyzji określającej zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i wydania decyzji określającej taką samą wysokość zadłużenia, a dodatkowo wskazującą małżonka płatnika jako osobę zadłużoną. Swoje zarzuty skarżący opierali o treść art. 154 i art. 16 k.p.a. oraz art. 83a ust. 1 i 2 ustawy systemowej.

Zgodnie z art. 83a ustawy systemowej prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną ZUS ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie (ust. 1). Decyzje ostateczne ZUS, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego (ust. 2). Przesłanką wydania decyzji na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy systemowej jest więc przedłożenie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, mających wpływ na zobowiązanie stwierdzone uprzednio ostateczną decyzją. Za taką okoliczność, której ujawnienie miało wpływ na

zobowiązanie płatnika składek (R. S.) nie może być uznane ustalenie, że na zasadach wspólności małżeńskiej jest ona właścicielem nieruchomości, na której ZUS chciałby wpisać hipotekę przymusową. Z pewnością nie jest to okoliczność, która uzasadniałaby wydanie decyzji stwierdzającej, że małżonek płatnika jest odpowiedzialny za dług składkowy. W istocie brak podstaw do wydania zaskarżonej decyzji - stwierdzającej, że W. S. jest dłużnikiem nieopłaconych składek - przyjął Sąd drugiej instancji. Wywiódł on bowiem, że "art. 83a ustawy systemowej dotyczy zmiany decyzji w sensie merytorycznym a w rozpoznawanej sprawie taka zmiana nie miała miejsca". Odpowiedzialność W. S., nie wynika z mocy decyzji, która ma charakter deklaratoryjny, lecz z mocy samego prawa. Zdaniem Sądu odwoławczego, nie doszło zatem do ponownego ustalania prawa lub zobowiązania w rozumieniu art. 83a ust. 1 ustawy systemowej. Inaczej mówiąc, Sąd Apelacyjny uznał, że brak było podstaw prawnych z art. 83a ust. 1 ustawy systemowej do ponownego ustalenia zobowiązania składkowego, a już z pewnością ustalenia zobowiązania składkowego małżonka płatnika składek.

Decyzja z dnia 5 stycznia 2018 r. objęła bowiem również W. S. jako małżonka dłużnika składkowego. W tym zakresie decyzja ta nie może być uznana za prawidłową. Rację mają skarżący, podnosząc, że odpowiedzialność współmałżonka płatnika za wynikające z zobowiązań składkowych zaległości powstaje z mocy prawa, z chwilą powstania zobowiązania składkowego. Nie jest zatem konieczne wszczęcie postępowania w stosunku do małżonka płatnika oraz wydanie decyzji o jego odpowiedzialności. Odpowiedzialność małżonka płatnika oznacza, że w sytuacji, gdy wierzyciel składkowy skieruje egzekucję długów płatnika do majątku wspólnego, to współmałżonek jest zobowiązany znosić tę egzekucję z majątku wspólnego. Odpowiedzialność małżonka płatnika ma charakter odpowiedzialności *in solidum*. Organ rentowy ma względem obydwu małżonków jedną wierzytelność, lecz wynikającą z dwóch różnych tytułów prawnych, to jest świadczenia płatnika (art. 26 Ordynacji podatkowej) oraz świadczenia małżonka (art. 29 Ordynacji podatkowej). Współmałżonek ponoszący odpowiedzialność za zobowiązanie składkowe małżonka będącego płatnikiem nie może być jednak utożsamiany z płatnikiem. Obowiązek składkowy może ciążyć bowiem jedynie na płatniku. Współmałżonek odpowiadający za zaległość

składkową męża (lub żony) będącego płatnikiem nie jest zobowiązany jako płatnik i nie odpowiada za zobowiązanie składkowe. Jego zobowiązanie wynika z długu małżonka-płatnika i ograniczone jest do odpowiedzialności z majątku wspólnego. W znaczeniu materialnym art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej nie tworzy statusu małżonka jako płatnika, lecz jedynie wyznacza zakres jego odpowiedzialności, ograniczając go do majątku wspólnego małżonków, co ma przełożenie na przedmiot egzekucji, która w przypadku istnienia pomiędzy podatnikiem i jego małżonkiem wspólności majątkowej, poza majątkiem odrębnym podatnika, może być skierowana wyłącznie do przedmiotów majątkowych objętych tą wspólnością (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 listopada 2017 r., III AUa 705/17, LEX nr 2414649; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 2 sierpnia 2018 r., III AUa 1334/17, LEX nr 2578779).

W literaturze podkreśla się, że odpowiedzialność małżonka należy rozumieć jako dopuszczalność stosowania przewidzianych prawem środków przymusu zmierzających do wyegzekwowania podatków (składek) również z jego majątku, który stanowi majątek wspólny małżonków. W wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z 22 stycznia 2015 r., I SA/Bd 1155/14 (LEX nr 1649452) przyjęto, że małżonek de facto odpowiada majątkiem wspólnym bez ograniczeń kwotowych i bez wyłączenia z niego określonych składników. Odpowiedzialność ta powstaje z mocy prawa wraz z wystawieniem tytułu wykonawczego, bez konieczności wydawania jakichkolwiek decyzji, na małżonka podatnika. W przypadku, gdy dochodzenie odpowiedzialności związane jest z nieruchomościami, które wchodzą w skład majątku wspólnego małżonków, właściwa jest administracyjna droga egzekucji na podstawie administracyjnego tytułu wykonawczego. Pozwala to na prowadzenie egzekucji z majątku wspólnego przeciwko małżonkowi dłużnika, w tym realizację uprawnień wynikających z hipoteki przymusowej, co uzasadnia potraktowanie tej drogi jako wyłączającej drogę sądową na podstawie art. 2 § 3 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., V CSK 390/14, LEX nr 1710406; por. L. Etel [w:] Ordynacja podatkowa. Komentarz aktualizowany, pod red. L. Etela, Warszawa 2022 - art. 29; podobnie S. Babiarz [w:] S. Babiarz, B. Dauter, R.M. Hauser, A. Kabat, M. Niezgódka-Medek, J. Rudowski: Ordynacja podatkowa. Komentarz, wyd. XI,

Warszawa 2019 - art. 29.). Z powyższych względów skierowanie decyzji organu rentowego do małżonka płatnika (stwierdzenie, że jest on dłużnikiem nieopłaconych składek) nie było prawidłowe, gdyż nie jest on płatnikiem-dłużnikiem, a ponosi odpowiedzialność za długi publicznoprawne żony wyłącznie w związku z istnieniem ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2014 r., III CZP 28/14 (OSNC 2015 nr 2, poz. 14) stwierdzono, że decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalająca wysokość należności z tytułu składek może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka tylko wtedy, gdy została doręczona obojgu małżonkom. Pierwotna decyzja organu rentowego z dnia 6 maja 2015 r. mogłaby tym samym stanowić podstawę do dokonania wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości stanowiącej majątek wspólny małżeński, gdyby została doręczona małżonkowi dłużnika (za wystarczające można by więc było uznać jej późniejsze doręczenie, skoro tego nie uczyniono bezpośrednio po wydaniu decyzji).

Sąd Najwyższy podkreślił jednak, że nie podziela stanowiska, że podstawą wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości objętej wspólnością ustawową, ustanawianej w celu zabezpieczenia wierzytelności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu składek, może być jedynie tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi i jego małżonkowi. Nie została bowiem uchylona możliwość ustanowienia hipoteki przymusowej na podstawie art. 26 ust. 3 i ust. 3a pkt 2 ustawy systemowej (patrz: E. Maniewska: Ochrona praw małżonka dłużnika zalegającego z wpłatą składek na ubezpieczenia społeczne przy zabezpieczeniu długu hipoteką przymusową na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego, PiZS 2015 nr 3, s. 37; T. Czech: Hipoteka w świetle orzecznictwa sądowego. Uwagi *de lege ferenda*, Prawo w Działaniu 2015 nr 24, s. 68; D. Wajda: Zabezpieczenie hipoteczne należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, PiZS 2017 nr 3, s. 31).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliła się wobec tego wykładnia, że w świetle art. 26 ust. 3 i ust. 3a pkt 2 ustawy systemowej, doręczona obojgu małżonkom decyzja ZUS, ustalająca wysokość zobowiązania jednego z nich z

tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, stanowi podstawę ustanowienia hipoteki przymusowej na wspólnej nieruchomości. Wymaganie, by podstawą wpisu hipoteki przymusowej w takiej sytuacji mógł być jedynie administracyjny tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi i jego małżonkowi prowadziłoby do pozbawienia znaczenia prawnego przepisów art. 26 ust. 3 i ust. 3a pkt 2 ustawy systemowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2016 r., IV CSK 544/15, LEX nr 2057634; z dnia 7 września 2016 r., IV CSK 717/15, LEX nr 2109485; z dnia 7 września 2016 r., IV CSK 713/15, LEX nr 2109484 oraz z dnia 16 września 2016 r., IV CSK 781/15, LEX nr 2139255). W sprawach tych Zakład Ubezpieczeń Społecznych do wniosków o wpis hipoteki przymusowej dołączał dwie decyzje: decyzję stwierdzającą, że określona osoba jest dłużnikiem z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne oraz decyzję skierowaną do małżonka dłużnika wskazującą na stan zaległości składkowych współmałżonka. Należy odnotować, że stan faktyczny podobny do ustalonego w rozpoznawanej sprawie był przedmiotem trafnego rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Łodzi w wyroku z dnia 2 sierpnia 2018 r., III AUa 1334/17 (LEX nr 2578779), w tezie którego stwierdzono, że odpowiedzialność współmałżonka płatnika za wynikające z zobowiązań składkowych składki powstaje z mocy prawa (*ex lege*), z chwilą powstania zobowiązania składkowego; nie jest zatem konieczne wszczęcie postępowania w stosunku do małżonka płatnika oraz wydawanie decyzji o jego odpowiedzialności. W sprawie tej ZUS nie wydał decyzji na podstawie art. 83a ust. 1 ustawy systemowej (nie uchylił wcześniejszej decyzji z 1999 r.), lecz na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy systemowej wydał w 2014 r. decyzję adresowaną do obojga małżonków, w której określił zadłużenie jednego z nich z tytułu nieopłaconych składek za okres od lutego 1998 r. do grudnia 1998 r.

Odnosząc się do sformułowanego przez skarżących zarzutu dotyczącego przedawnienia się zaległości składkowych względem W. S., należy podnieść, że przedstawienie tego zarzutu nie spełnia ustawowych wymagań. Przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia polega bowiem na tym, że skarżący powinien wskazać, na jakiej z przewidzianych w art. 398³ § 1 k.p.c. podstaw kasacyjnych opiera skargę, przytoczyć - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy - naruszone przepisy prawa i wyjaśnić, na czym ich naruszenie

polega oraz wykazać, że naruszenie przepisów postępowania mogło mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 6 maja 2021 r., IV CZ 49/20, LEX nr 3208504; 14 stycznia 2016 r., I CZ 116/15, LEX nr 1992027). Z uwagi na to, że skarżący sformułowali zarzut dotyczący przedawnienia w sposób, który nie zawiera wskazania naruszonych przepisów prawnych, nie podlega on rozważeniu i tym samym nie może być uwzględniony.

Nie można także uznać zasadności zarzutu dotyczącego naruszenia art. 8 § 1 k.p.a. w związku z art. 123 ustawy systemowej. W myśl art. 8 § 1 k.p.a. organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Przepis ten statuuje ogólną zasadę zaufania obywatela do państwa, którą sprowadzić można do obowiązku zachowania możliwie najwyższej jakości działań administracji publicznej tak w odniesieniu do podejmowanych rozstrzygnięć, jak i sposobu procedowania. Określana może być ona zatem tradycyjnie jako zasada zaufania obywateli do organów władzy publicznej lub jako zasada rzetelnego procesu administracyjnego, który prowadzi przecież do powstania i ugruntowania zaufania obywatela do władzy publicznej (P. Krzykowski [w:] Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz do art. 1-60. Tom I, red. M. Karpiuk, A. Skóra, Olsztyn 2020, art. 8). Organy administracji powinny więc postępować w sposób przejrzysty, uczciwy i sprawiedliwy. Trudno zatem stawiać zarzut, że organ rentowy, kierując się interesem publicznym, wszczął w ustawowym terminie postępowanie mające na celu wyegzekwowanie nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i w ten sposób doprowadził do zawieszenia biegu terminu przedawnienia. Skarżący podnoszą, że mógł uczynić to szybciej, nie doprowadzając do narastania należności odsetkowych po stronie płatnika. Ten sam skutek jednak mogła wywołać także sama odwołująca się, regulując w przewidzianym terminie zobowiązania składkowe. Należy wobec tego podkreślić, że sposób załatwienia wniosku strony, z którym to rozstrzygnięciem strona się nie zgadza, nie stanowi sam w sobie naruszenia art. 8 k.p.a.

W ostatecznym rozrachunku usprawiedliwioną podstawą skargi kasacyjnej okazał się zarzut naruszenia art. 83a ust. 1 ustawy systemowej i - mając to na

uwadze - Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., stosownie do wniosku skarżących, orzekł jak w sentencji.

[as]